

زراعت چوب با درختان تندرشد

PTMP/SK/R&D/A/ Wood farming 04 /18052023

مقدمه

کاهش سطح جنگل‌های طبیعی از یکسو و نیاز روزافزون به چوب که نتیجه افزایش جمعیت و توسعه صنایع چوب در کشور است، مسئولین و دست‌اندرکاران را به این فکر انداخته که بهره‌برداری از جنگل‌های طبیعی را به دلایل مختلف محیط‌زیستی متوقف و کاشت و پرورش انواع گونه‌های درختی تندرشد را در خارج از جنگل‌های طبیعی توسعه دهند. در حال حاضر بسیاری از کشورهای جهان از جمله چین، آلمان، ایتالیا، فرانسه، کانادا، آمریکا و برخی از کشورهای شرق اروپا از گونه‌های تندرشد صنوبر و در کشورهای امریکای جنوبی مانند برزیل از گونه‌های تندرشد اکالیپتوس به‌عنوان چوب جایگزین درختان پهن‌برگ جنگلی برای تولیدات خمیر کاغذ، تخته‌چندلا، ام‌دی‌اف و غیره استفاده می‌کنند.

زراعت چوب

زراعت چوب به کاشت و بهره‌برداری درختان تندرشد چوبی زودبازده مانند گونه‌های صنوبر، بید و اکالیپتوس به‌منظور تأمین مواد اولیه صنایع چوب و کاغذ (تخته فیبر، خمیر کاغذ، مبلمان، کبریت‌سازی، تخته خرده چوب، ام‌دی‌اف و غیره) با طول دوره بهره‌برداری مشخص در اراضی منابع ملی (در قالب قرارداد ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری)، زمین‌های دولتی متعلق به سازمان‌ها و نهادهای دولتی و همچنین در اراضی زراعی اشخاص (مستثنیات) اطلاق می‌شود.

مزایای زراعت چوب

- کاهش فشار بیرویه به عرصه‌های جنگلی و در نتیجه پایداری جنگل‌های طبیعی

- تأمین نیازهای مواد اولیه چوبی کشور

- ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در صنایع مرتبط با چوب

- ارتقای سطح معیشت بهره‌برداران

- ویژگی‌های درختان صنوبر برای زراعت چوب

- تندرشد بودن

زراعت چوب با درختان تندرشد

PTMP/SK/R&D/A/ Wood farming 04 /18052023

- امکان کشت در شرایط اقلیمی مختلف کشور
- توان استقرار در اراضی کم‌بازده و سیل‌گیر حاشیه رودخانه‌ها
- قابلیت کشت در سطوح کوچک، بزرگ، تک درخت، توده‌ای، ردیفی و بادشکن
- عملکرد زیاد تولید چوب (یش از ۳۵ متر مکعب در هکتار در سال)
- امکان بهره‌برداری در دوره‌های کوتاه مدت ۴ و ۶ ساله
- آسانی تکثیر با قلمه
- امکان کشت تلفیقی یا مخلوط با گونه‌های زراعی
- کاربرد فراوان و گسترده چوب آن در صنایع چوب و کاغذ و نیز مصارف روستایی و سنتی

تعاونی پترو تمدن مهمام پارس

شکل ۱- زراعت چوب

زراعت چوب با درختان تندرشد

PTMP/SK/R&D/A/ Wood farming 04 / 18052023

نیاز چوبی کشور

چشم‌انداز نیاز آینده صنایع چوب کشور براساس رشد جمعیت و سرانه مصرف چوب برای دوره ۱۰ ساله نزدیک به ۱۲ میلیون مترمکعب چوب است. تولید این مقدار چوب با توجه به مقدار رویش ارقام پرمحصول صنوبر از طریق زراعت چوب در سطح ۳۰۰ هزار هکتار امکان پذیر است.

ارقام پرمحصول و سازگار

مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور در طی نیم قرن گذشته در زمینه معرفی ارقام سازگار و پرمحصول که باعث ارتقای عملکرد تولید چوب در واحد سطح و نیز اقتصادی کردن زراعت چوب می‌شود، دستاوردهای مهمی داشته است. در این ارتباط، حدود ۳۰ رقم پرمحصول و سازگار صنوبر برای ۱۸ استان مستعد صنوبرکاری معرفی شده که از آن جمله می‌توان به پنج رقم تجاری صنوبر مفید، رحمتی، گیلدار، البرز و سالاری اشاره کرد.

مناطق مستعد زراعت چوب

راضی واقع در غرب گیلان تا شرق مازندران و استان گلستان از توانایی‌ها و استعدادهای فراوان برای زراعت چوب برخوردارند. این مناطق به دلیل اقلیم مناسب، دوره رویش طولانی و خاک مناسب از مناطق ایده‌آل کشور برای زراعت چوب محسوب می‌شوند.

در این مناطق، اراضی بسیاری در حاشیه رودها، زمین‌های رها شده و اراضی کوهستانی وجود دارند که می‌توان در آن‌ها به کاشت درختان تندرشد صنوبر اقدام کرد. غرب و شمال غرب کشور نیز دارای اراضی مستعد برای کاشت درختان صنوبر هستند. برخورداری از جریان آب و هوای مرطوب مدیترانه‌ای، جریان یافتن رودخانه‌های دائمی کوچک و بزرگ و وجود اراضی فراوان در حاشیه این رودخانه‌ها و خاک غنی و حاصلخیز سبب شده است تا امکان توسعه زراعت چوب در این بخش از کشور فراهم شود. در سایر مناطق کشور مانند استان‌های مرکزی و شمال شرقی نیز به فراخور شرایط اقلیمی، در برخی قسمت‌ها و به‌ویژه در بخش‌های کوهستانی و اراضی واقع در حاشیه رودهای دائمی، توان مناسبی برای زراعت چوب وجود دارد. همچنین، استان‌های واقع در مناطق گرمسیری کشور مانند استان خوزستان به سبب برخورداری از جریان‌های دائمی و پرآب رودخانه‌های خود از جمله مناطق مستعد زراعت چوب با درختان اکالیپتوس است.

زراعت چوب با درختان تندرشد

PTMP/SK/R&D/A/ Wood farming 04 / 18052023

منبع

کلاغری، محسن. (۱۴۰۲). زراعت چوب با درختان تندرشد. تهران: نشر آموزش کشاورزی

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

PTMP/SK/R&D/A/ Wood farming 04 / 18052023

